

Uppgifter B

Textpaket

Litteracitet

1

Steg 2

3

Elever som läser och skriver

Innehåll

Inledning.....	3
----------------	---

Textpaket 1

Lejonet och räven.....	5
------------------------	---

En karta över en ö.....	7
-------------------------	---

Skorpionen	9
------------------	---

Textpaket 2

Skorpionen	12
------------------	----

Den giriga mannen	14
-------------------------	----

Potatischips.....	16
-------------------	----

Textpaket 3

Skorpionen	19
------------------	----

Potatischips.....	21
-------------------	----

Sömn	23
------------	----

Mjölk.....	25
------------	----

Världens städer.....	27
----------------------	----

Litteratur- och bildförteckning.....	29
--------------------------------------	----

Inledning

Detta häfte innehåller underlag för *Uppgifter B – Textpaket*. Uppgifterna använder du tillsammans med *Samtals- och dokumentationsunderlag B* och *Bedömningsunderlag för Uppgifter B*.

Instruktionerna för hur du genomför uppgifterna finns i *Samtals- och dokumentationsunderlag B*.

Dokumentera elevens svar på uppgifterna i bedömningsunderlagen. Var uppmärksam på att svarsrutorna för ”Ja” och ”Nej” kommer i en annan ordning på elevens svarsblad när språket har läsriktningen höger–vänster.

Varje uppgift består av två blad – en text och elevens svarsblad med läsförståelsefrågor. Information om hur du väljer uppgifter till eleven finns i lärarhandledningen (se s. 6–7). Skriv ut uppgifterna i färg och enkelsidigt så att eleven kan se texten och frågorna samtidigt.

Se gärna tolken kopior av uppgifterna du har valt, både på svenska och på elevens språk.

Om översättningen

Översättningen följer en vedertagen skriftspråkstandard som är gemensam för Belgien, Nederländerna och Surinam. Den gäller för förvaltnings- och undervisningsspråket i dessa tre länder. Nederländska har ungefär 23 miljoner användare världen över och är officiellt språk i Belgien tillsammans med franska enligt lag (1994) och de facto officiellt språk i Nederländerna, i Surinam samt på öarna Aruba och Curacao i Karibien. Användare från Nederländerna och Belgien kan enas kring ett gemensamt talspråk (d.v.s. de kan förstå varandra), men betonar gärna skillnader i sina respektive nationella varieteter. Latinskt alfabet.

Anpassning av uppgifter för elever med funktionsnedsättning

Om du läser upp eller spelar in uppgifter för elever med svår synnedsättning behöver du anpassa uppgifter som innehåller bilder eller figurer. Kontakta en speciallärare eller specialpedagog om det behövs.

Textpaket 1

- Text 1. Lejonet och räven. Beskriv innehållet i bilden.
- Text 2. En karta över en ö. Uppgiften stryks.
- Text 3. Skorpionen. Beskriv skorpionen i bilden. (Ingår även i textpaket 2 och 3)

Textpaket 2

- Text 3. Potatischips. Använd riktiga potatischips. (Ingår även i textpaket 3)

Textpaket 3

- Text 3. Sömn. Figuren kan strykas. Frågorna 3 och 4 som bygger på information i figuren stryks.
- Text 5. Världens städer. Diagrammet kan strykas. Frågorna 2 och 4 som bygger på information i diagrammet stryks.

Läs mer i *Anpassning för elever med funktionsnedsättning*.

Textpaket 1

De leeuw en de vos

De leeuw lag in zijn grot.

Daar lag hij dag en nacht.

Je hoorde hem alleen wat vermoeid grommen.

"Hij is vast ziek", dachten de andere dieren en hadden medelijden met hem.

Zij gingen met cadeautjes de grot van de leeuw in.

Maar de vos ging niet naar binnen.

De leeuw vroeg met vriendelijke stem:

"Waarom kom jij niet binnen beste vriend? Alle andere dieren zijn op bezoek geweest."

"Ik was van plan om te komen," zei de vos, "maar ik zag de voetsporen en die maakten me bang. Alle sporen gaan de grot in, maar ik zie geen sporen naar buiten. Daarom blijf ik toch maar liever buiten."

Vragen bij "De leeuw en de vos"

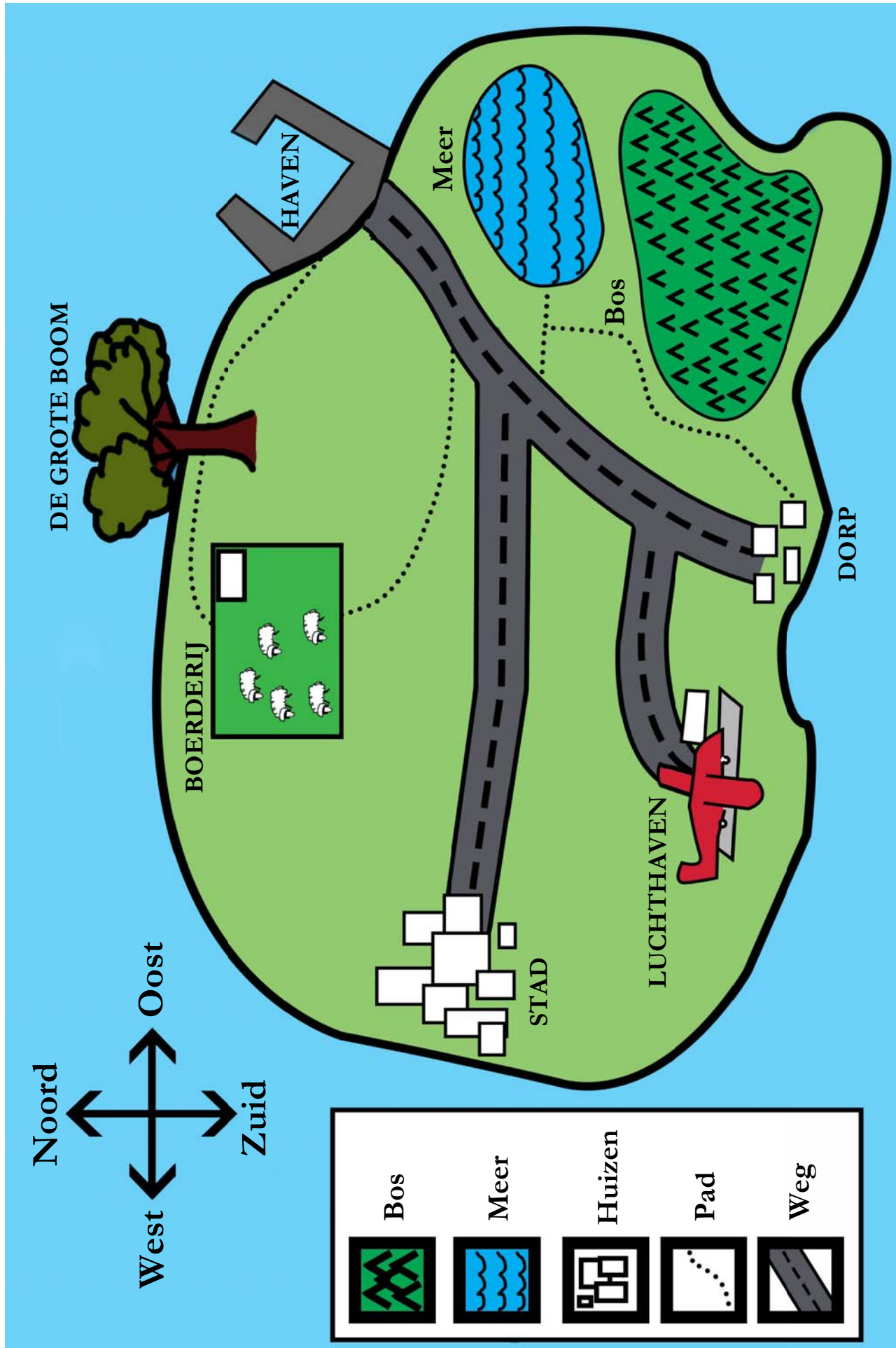
Antwoordt Ja of Nee op de volgende vragen over de tekst.

	Ja	Nee
1. Was de leeuw de hele tijd in zijn grot?	☐	☐
2. Ging de vos bij de leeuw naar binnen?	☐	☐
3. Gaf de vos cadeautjes aan de leeuw?	☐	☐
4. Had de leeuw de andere dieren opgegeten?	☐	☐

De volgende vragen gaan we mondeling beantwoorden.

5. Kun je met eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?
6. Denk je dat de leeuw ziek was? Kun je vertellen waarom je dat denkt?
7. Was de vos slimmer dan de andere dieren? Kun je vertellen waarom je dat wel of niet denkt?
8. Denk je dat je iets van dit verhaal kunt leren? Kun je vertellen waarom je dat denkt?

Een kaart over een eiland

Vragen bij "Een kaart van een eiland"

Zet een kruisje in het vakje met het antwoord dat volgens jou goed is.
Je mag maar één kruisje zetten.

1. Welke plaats ligt het dichtst bij de haven?

- A ☐ De stad
B ☐ Het meer
C ☐ De boerderij

2. Welke plaats ligt ten noorden van de stad?

- A ☐ De luchthaven
B ☐ Het bos
C ☐ De boerderij

3. Als je van de stad naar het meer loopt, in welke richting loop je dan?

- A ☐ Naar het noorden
B ☐ Naar het westen
C ☐ Naar het oosten

4. Stel je eens voor dat je op het eiland een wandeling maakt. Volg de instructies.

1. Begin in het dorp.
2. Volg de weg naar de haven.
3. Ga linksaf bij de tweede kruising.
4. Loop nu verder tot de weg ophoudt.
5. Waar ben je nu?

- A ☐ Bij de boerderij
B ☐ In de stad
C ☐ Bij de haven

De schorpioen - een spinachtig dier met een angel

In warme landen is het niet zo verstandig om je vingers in kleine gaten in muren of tussen stenen te steken. Je kunt ook beter je schoenen leeg schudden als je ze een poosje niet hebt aangehad. Ze zijn dan misschien helemaal niet zo leeg meer. Want schorpioenen houden niet van licht en verstoppen zich overdag in gaten en andere donkere plekjes. Schorpioenen leven in warme landen over de hele wereld, maar je ziet ze zelden.

Steken hun prooi dood

Schorpioenen kunnen echt heel giftig zijn, ook al zijn de meeste soorten niet dodelijk voor de mens. Ze worden afhankelijk van de soort tussen één en twintig centimeter groot, maar ze hebben allemaal een giftige angel aan het uiteinde van de staart. Wanneer een schorpioen z'n prooi doodt, buigt hij zijn staart over de rug en steekt de prooi, die hij met z'n klauwen vasthoudt. Een bange schorpioen draait snel in het rond, zodat hij de hele tijd zijn angel naar de vijand kan richten.

De schorpioen jaagt 's nachts op grote spinnen en ander klein gedierte. Ze tasten met de klauwen hun pad af, knijpen hun prooi vast en doden de prooi met hun giftige angel.

Schorpioen

Vragen bij "De schorpioen"

Antwoordt Ja of Nee op de volgende vragen over de tekst.

	Ja	Nee
1. Houden schorpioenen van het donker?	☐	☐
2. Kunnen <i>alle</i> schorpioenen mensen doden?	☐	☐
3. Zijn alle schorpioenen even groot?	☐	☐
4. Vangen schorpioenen hun prooi met de klauwen?	☐	☐

De volgende vragen moet je mondeling beantwoorden.

5. Kun je met eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?
6. In de tekst over de schorpioen staat dat je je schoenen leeg moet schudden. Waarom moet je dat doen, denk je? Kun je vertellen waarom je dat denkt?

Textpaket 2

De schorpioen - een spinachtig dier met een angel

In warme landen is het niet zo verstandig om je vingers in kleine gaten in muren of tussen stenen te steken. Je kunt ook beter je schoenen leeg schudden als je ze een poosje niet hebt aangehad. Ze zijn dan misschien helemaal niet zo leeg meer. Want schorpioenen houden niet van licht en verstoppen zich overdag in gaten en andere donkere plekjes. Schorpioenen leven in warme landen over de hele wereld, maar je ziet ze zelden.

Steken hun prooi dood

Schorpioenen kunnen echt heel giftig zijn, ook al zijn de meeste soorten niet dodelijk voor de mens. Ze worden afhankelijk van de soort tussen één en twintig centimeter groot, maar ze hebben allemaal een giftige angel aan het uiteinde van de staart. Wanneer een schorpioen z'n prooi doodt, buigt hij zijn staart over de rug en steekt de prooi, die hij met z'n klauwen vasthoudt. Een bange schorpioen draait snel in het rond, zodat hij de hele tijd zijn angel naar de vijand kan richten.

De schorpioen jaagt 's nachts op grote spinnen en ander klein gedierte. Ze tasten met de klauwen hun pad af, knijpen hun prooi vast en doden de prooi met hun giftige angel.

Schorpioen

Vragen bij "De schorpioen"

Antwoordt Ja of Nee op de volgende vragen over de tekst.

	Ja	Nee
1. Houden schorpioenen van het donker?	☐	☐
2. Kunnen <i>alle</i> schorpioenen mensen doden?	☐	☐
3. Zijn alle schorpioenen even groot?	☐	☐
4. Vangen schorpioenen hun prooi met de klauwen?	☐	☐

De volgende vragen moet je mondeling beantwoorden.

5. Kun je met eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?
6. In de tekst over de schorpioen staat dat je je schoenen leeg moet schudden. Waarom moet je dat doen, denk je? Kun je vertellen waarom je dat denkt?

De gierige man

Een gierige man verkocht alles wat hij had zijn eigendommen en smolt zijn gouden munten tot één grote klomp. Deze goudklomp begroef hij in zijn tuin aan de voet van een boom. Hij bezocht de boom iedere dag. Op een dag kreeg één van de burens hem in de gaten en die begreep meteen waar hij mee bezig was. Toen de gierige man weg was, nam de buurvrouw haar kans waar, groef de goudklomp op en nam hem mee.

Toen de gierige man de volgende dag zijn schat bezocht, vond hij slechts een gat. In wanhoop huilde hij en trok zich de haren uit het hoofd. Een vriend, die toevallig voorbij liep, vroeg hem wat er aan de hand was. De gierige man vertelde hem wat er was gebeurd.

"Oh, is dat alles?" zei zijn vriend. "Daar hoeft je je niet verdrietig over te maken, want eigenlijk was het goud nooit echt van jou. Neem een steen, leg die in het gat en maak je zelf wijs dat deze steen de goudklomp is! Je zult er net zoveel plezier aan beleven en je zult er net zoveel aan hebben als aan het goud."

Vragen bij "De gierige man"

Zet een kruisje in het vakje met het antwoord dat volgens jou goed is. Je mag maar één kruisje zetten.

1. Hoe kreeg de gierige man zijn goudklomp?

- A ☐ Hij kocht hem van zijn buurvrouw.
B ☐ Hij maakte hem van geld.
C ☐ Hij vond hem in de tuin.

2. Waarom ging de gierige man iedere dag naar de boom?

- A ☐ Om nog meer goud te begraven.
B ☐ Om zijn goud op te graven.
C ☐ Om zijn goud te bewaken.

3. Wat kun je van dit verhaal leren?

- A ☐ Dat je je rijkdom met anderen moet delen.
B ☐ Dat je alleen maar plezier beleeft aan rijkdom die wordt gebruikt.
C ☐ Dat je altijd naar je burens en je vrienden moet luisteren.

De volgende vragen gaan we mondeling beantwoorden.

4. Kun je in eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?
5. Waarom denk je dat de gierige man alles wat hij had verkocht?
Kun je vertellen waarom je dat denkt?
6. Waarom vond zijn vriend dat hij net zo goed een steen in het gat had kunnen begraven?
Kun je vertellen waarom je dat denkt?

Chips

Chips zijn dunne gefrituurde schijfjes aardappel en horen tot één van de meest besproken uitvindingen van de 19e eeuw. Er bestaan veel verhalen over wie de uitvinder was en wie ze voor het eerst verkocht, en het is dan ook zo goed als onmogelijk om vast te stellen in hoeverre deze verhalen waar zijn.

Chips

Eén van de meest vertelde verhalen gaat over een kok, George Crum. Op 24 augustus 1853 wilde Crum een ontevreden klant op andere gedachten brengen. Hij sneed dunne schijfjes aardappel, bakte ze en bestrooide ze met zout, met het gevolg dat de klant in plaats van ontevreden nu ineens tevreden was. Dit verhaal zou best waar kunnen zijn, maar we weten dat ook andere koks in deze eeuw op soortgelijke ideeën zijn gekomen. Alleen al in Amerika worden in meerdere kookboeken overeenkomstige recepten genoemd, en andere varianten werden in Groot-Brittannië ontwikkeld.

In de jaren 1890 werden chips voor het eerst in levensmiddelenwinkels te koop aangeboden en aan het eind van de jaren 1920, na de uitvinding van de friteuse die de bereiding van chips vereenvoudigde, kwam de productie en verkoop van chips pas echt op gang. In het hierop volgende decennium veranderden ook de verpakkingen, zodat men in Amerika nu ook chips over grote afstanden kon vervoeren. Wat Europa betreft, liet de toenemende verkoop van chips in de winkels op zich wachten tot aan de jaren 1950.

Vragen bij "Chips"

Zet een kruisje in het vakje met het antwoord dat volgens jou goed is. Je mag maar één kruisje zetten.

1. **Waarom heeft de schrijver deze tekst geschreven?**

- A ☐ Om de lezer te informeren over de geschiedenis van de chips.
B ☐ Om de lezer te amuseren met een leuk verhaal.
C ☐ Om de lezer uit te leggen hoe je chips moet maken.

2. **Weet men wie de chips heeft uitgevonden?**

- A ☐ Ja, dat was George Crum.
B ☐ Nee, er zijn meerdere mogelijke personen.
C ☐ Nee, maar men weet *waar* ze zijn uitgevonden.

Welke beweringen passen bij wat er in de tekst over chips wordt geschreven?

Zet per bewering één kruisje in het vakje voor Ja of Nee.

	Ja	Nee
3. We weten ongeveer hoe lang men chips heeft gegeten.	☐	☐
4. Europa was het eerste werelddeel waar chips werd verkocht.	☐	☐
5. Er was meer dan één reden waarom men tijdens de 20e eeuw meer chips ging eten.	☐	☐

De volgende vraag gaan we mondeling beantwoorden.

6. Kun je in eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?

Textpaket 3

De schorpioen - een spinachtig dier met een angel

In warme landen is het niet zo verstandig om je vingers in kleine gaten in muren of tussen stenen te steken. Je kunt ook beter je schoenen leeg schudden als je ze een poosje niet hebt aangehad. Ze zijn dan misschien helemaal niet zo leeg meer. Want schorpioenen houden niet van licht en verstoppen zich overdag in gaten en andere donkere plekjes. Schorpioenen leven in warme landen over de hele wereld, maar je ziet ze zelden.

Steken hun prooi dood

Schorpioenen kunnen echt heel giftig zijn, ook al zijn de meeste soorten niet dodelijk voor de mens. Ze worden afhankelijk van de soort tussen één en twintig centimeter groot, maar ze hebben allemaal een giftige angel aan het uiteinde van de staart. Wanneer een schorpioen z'n prooi doodt, buigt hij zijn staart over de rug en steekt de prooi, die hij met z'n klauwen vasthoudt. Een bange schorpioen draait snel in het rond, zodat hij de hele tijd zijn angel naar de vijand kan richten.

De schorpioen jaagt 's nachts op grote spinnen en ander klein gedierte. Ze tasten met de klauwen hun pad af, knijpen hun prooi vast en doden de prooi met hun giftige angel.

Schorpioen

Vragen bij "De schorpioen"

Antwoordt Ja of Nee op de volgende vragen over de tekst.

	Ja	Nee
1. Houden schorpioenen van het donker?	☐	☐
2. Kunnen <i>alle</i> schorpioenen mensen doden?	☐	☐
3. Zijn alle schorpioenen even groot?	☐	☐
4. Vangen schorpioenen hun prooi met de klauwen?	☐	☐

De volgende vragen moet je mondeling beantwoorden.

5. Kun je met eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?
6. In de tekst over de schorpioen staat dat je je schoenen leeg moet schudden. Waarom moet je dat doen, denk je? Kun je vertellen waarom je dat denkt?

Chips

Chips zijn dunne gefrituurde schijfjes aardappel en horen tot één van de meest besproken uitvindingen van de 19e eeuw. Er bestaan veel verhalen over wie de uitvinder was en wie ze voor het eerst verkocht, en het is dan ook zo goed als onmogelijk om vast te stellen in hoeverre deze verhalen waar zijn.

Chips

Eén van de meest vertelde verhalen gaat over een kok, George Crum. Op 24 augustus 1853 wilde Crum een ontevreden klant op andere gedachten brengen. Hij sneed dunne schijfjes aardappel, bakte ze en bestrooide ze met zout, met het gevolg dat de klant in plaats van ontevreden nu ineens tevreden was. Dit verhaal zou best waar kunnen zijn, maar we weten dat ook andere koks in deze eeuw op soortgelijke ideeën zijn gekomen. Alleen al in Amerika worden in meerdere kookboeken overeenkomstige recepten genoemd, en andere varianten werden in Groot-Brittannië ontwikkeld.

In de jaren 1890 werden chips voor het eerst in levensmiddelenwinkels te koop aangeboden en aan het eind van de jaren 1920, na de uitvinding van de friteuse die de bereiding van chips vereenvoudigde, kwam de productie en verkoop van chips pas echt op gang. In het hierop volgende decennium veranderden ook de verpakkingen, zodat men in Amerika nu ook chips over grote afstanden kon vervoeren. Wat Europa betreft, liet de toenemende verkoop van chips in de winkels op zich wachten tot aan de jaren 1950.

Vragen bij "Chips"

Zet een kruisje in het vakje met het antwoord dat volgens jou goed is. Je mag maar én kruisje zetten.

1. **Waarom heeft de schrijver deze tekst geschreven?**

- A ☐ Om de lezer te informeren over de geschiedenis van de chips.
B ☐ Om de lezer te amuseren met een leuk verhaal.
C ☐ Om de lezer uit te leggen hoe je chips moet maken.

2. **Weet men wie de chips heeft uitgevonden?**

- A ☐ Ja, dat was George Crum.
B ☐ Nee, er zijn meerdere mogelijke personen.
C ☐ Nee, maar men weet *waar* ze zijn uitgevonden.

Welke beweringen passen bij wat er in de tekst over chips wordt geschreven?

Zet per bewering én kruisje in het vakje voor Ja of Nee.

	Ja	Nee
3. We weten ongeveer hoe lang men chips heeft gegeten.	☐	☐
4. Europa was het eerste werelddeel waar chips werd verkocht.	☐	☐
5. Er was meer dan één reden waarom men tijdens de 20e eeuw meer chips ging eten.	☐	☐

De volgende vraag gaan we mondeling beantwoorden.

6. Kun je in eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?

Slaap

Iedereen heeft slaap nodig, zowel mensen als dieren. Maar waarom? Zelfs wetenschappers kunnen hier niet op antwoorden. Of wat er gebeurt wanneer we slapen. Maar dat we slaap nodig hebben – daar bestaat geen twijfel over. Zonder slaap gaan we dood.

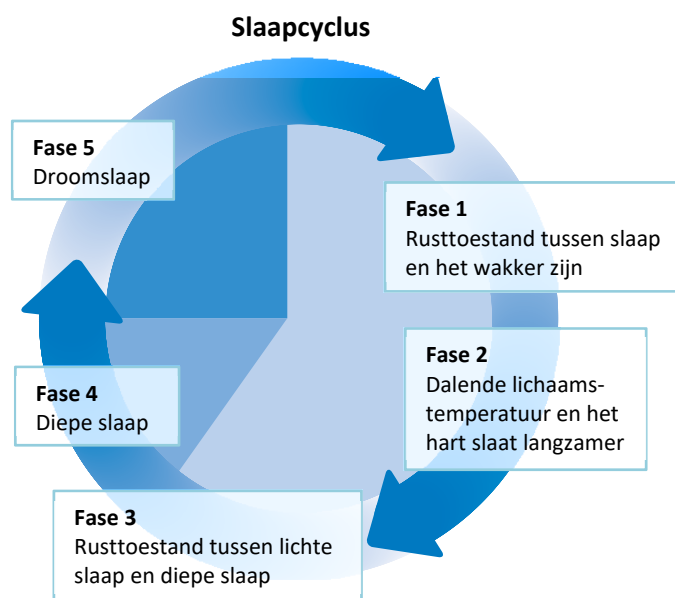
Slaap lijkt op rusten. Alleen merk je niet wat er om je heen gebeurt. Je zou kunnen zeggen dat je bewusteloos bent als je slaapt. Maar niet zo diep dat je niet kunt worden gewekt.

Slaapcyclus

Slaap vindt plaats in zich herhalende cycli met een duur van ongeveer 90 minuten. Elke slaapcyclus bestaat uit vijf fases, zie het diagram van de slaapcyclus.

Droomslaap en diepe slaap

De vijfde fase wordt de droomslaap genoemd. Dan bewegen je ogen snel en dat is het punt waarop we dromen. Droomslaap is oppervlakkig, dat wil zeggen dat we niet diep in slaap zijn. De droomslaap herhaalt zich om de 90 minuten en neemt ongeveer een vierde deel van onze slaapperiode in beslag. Een andere fase is de diepe slaap. Dat is de slaap waarin het lichaam zich herstelt en de slaap die nodig is om jezelf nieuwe dingen te leren. Tijdens de diepe slaap versterken we onze kennis, zodat we deze kennis beter in ons geheugen kunnen opslaan.

Slaap inhalen

Als je een dag heel lang opblijft, zou je kunnen denken dat je de volgende nacht twee keer zolang moet slapen. Maar dat klopt niet. Je lichaam is in staat om een tekort aan slaap op te vangen. Wanneer je niet lang genoeg hebt geslapen, dan haal je dat in door dieper te slapen.

Vragen bij "Slaap"

Welke beweringen passen bij wat er in de tekst over slaap wordt geschreven? Zet per bewering één kruisje in het vakje voor Ja of Nee.

	Ja	Nee
1. Wetenschappers weten waarom mensen slaap nodig hebben.	☐	☐
2. Tijden de droomslaap slapen we niet diep.	☐	☐
3. We dromen het grootste deel van de nacht.	☐	☐
4. Het is makkelijker om iemand wakker te maken vóór de droomslaap dan na de droomslaap.	☐	☐

Maak de zin af door een kruisje te zetten in het vakje met het antwoord dat volgens jou goed is. Je mag maar één kruisje zetten.

5. Als je gedurende één of twee nachten te weinig hebt geslapen...
- A ☐ moet je de volgende nacht twee keer zoveel slapen om slaap in te halen.
- B ☐ kan het lichaam dit herstellen door de volgende nacht dieper te slapen.
- C ☐ moet je de volgende avond extra vroeg naar bed om de verloren slaap in te halen.

De volgende vraag gaan we mondeling beantwoorden.

6. Kun je in eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?

Melk

Ingezonden brieven aan een krant

In Zweden eten alle leerlingen lunch op school en bij het eten wordt vaak melk gedronken. De laatste tijd vraagt men zich echter af of het werkelijk goed is om melk te drinken. Hier kun je lezen wat twee verschillende personen ervan vinden dat er op school melk wordt geserveerd.

1.

Geef kinderen water in plaats van melk

Koemelk op school is onnatuurlijk. De mens is de enige soort op aarde die de melk van een andere soort consumeert.

Een omvangrijke studie, verricht bij de universiteit van Uppsala, waarover we afgelopen woensdag in de krant konden lezen, verwerpt onze verouderde non-kritische kijk op koemelk. Wetenschappers zijn tot de conclusie gekomen dat een te hoge inname van melk is gekoppeld aan een kortere levensduur en meer botbreuken.

Koemelk is noch natuurlijk noch goed voor de volksgezondheid en het milieu. Daarom is het hoog tijd dat koemelk niet langer op school wordt aangeboden en dat we de kinderen nieuwe gewoonten aanleren die beter zijn voor het milieu: namelijk je dorst lessen met water.

Anders Svensson

Vertegenwoordiger voor de vereniging "Eet vegetarisch".

2.

Melk is nodig bij de maaltijd op school

Antwoord aan Anders Svensson

Anders Svensson is van mening dat kinderen op school geen melk zouden moeten drinken. Wij en de Verenigde Naties zijn het hier niet mee eens – alle kinderen verdienen gratis melk op school.

Melk bevat 18 van de 22 voedingsstoffen die wij iedere dag nodig hebben en zorgt voor een goede voeding tijdens de schooldag van het kind. In landen waar een gebrek aan eten bestaat, kan schoolmelk voor veel kinderen een levensbelangrijke bron van voeding zijn. Bovendien hebben nieuwe studies aangetoond dat een schoollunch een ontoereikende hoeveelheid voedingsstoffen bevat als kinderen geen melk bij het eten drinken.

Wetenschappelijk onderzoeker op het gebied van voeding mevrouw Ulla Rosander aan de hogeschool van Kristianstad, heeft de voedingswaarde onderzocht van schoolmaaltijden die kinderen op 10-jarige leeftijd gedurende een week aten op drie verschillende scholen in een Zweedse stad. Deze scholen hadden identieke lunchmenu's. De resultaten toonden aan dat het belangrijk was dat de kinderen melk bij het eten dronken, en extra belangrijk voor kinderen die kleine porties aten en voor kinderen die te weinig tijd hadden om voldoende te eten. De melk was nodig. De melk was nodig zodat de kinderen een toereikende hoeveelheid calcium, vitamine B12 en magnesium zouden binnenkrijgen. Daarom is melk een vanzelfsprekend deel van de schoolmaaltijd.

Petra Strandberg

Vertegenwoordiger van de Zweedse melkveehouders

Vragen bij "Ingezonden brieven over melk"

Zet een kruisje in het vakje met het antwoord dat volgens jou goed is. Je mag maar één kruisje zetten.

1. Waarom vind Strandberg dat melk belangrijk is voor schoolkinderen?

- A ☐ Door melk te drinken eten kinderen meer op school.
B ☐ Door melk te drinken leven we langer.
C ☐ Melk bevat veel voedingsstoffen.

2. Waarom vindt Svensson dat schoolkinderen water moeten drinken in plaats van melk?

- A ☐ Water is goedkoper dan melk.
B ☐ Het drinken van water is beter voor het milieu.
C ☐ Water lest de dorst beter.

3. Wat heeft onderzoek volgens deze teksten aangetoond?

- A ☐ Dat er wat betreft het drinken van melk zowel positieve als negatieve effecten bestaan.
B ☐ Dat de schoolmaaltijd zonder melk een toereikende hoeveelheid voedingsstoffen bevat.
C ☐ Dat een hoge consumptie van melk sterkere botten geeft.

4. Waarom schrijft Strandberg aan de krant?

- A ☐ Ze wil uitleggen waarom zij vindt dat Svensson zich vergist.
B ☐ Ze wil uitleggen waarom het goed is voor het milieu om water te drinken.
C ☐ Ze wil niet dat kinderen te weinig eten op school.

Welke beweringen passen bij wat er in de tekst over Melk wordt geschreven?

Zet per bewering één kruisje in het vakje voor Ja of N

	Ja	Nee
5. Svensson beweert dat we korter leven als we te veel melk drinken.	☐	☐
6. Svensson en Strandberg verwijzen in hun ingezonden brief naar dezelfde wetenschappers.	☐	☐
7. Wetenschappers zijn het blijkbaar eens over de effecten van melk.	☐	☐

De volgende vragen gaan we mondeling beantwoorden.

8. Kun je in eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?
9. Welke van deze twee teksten overtuigden jou het meest? Kun je vertellen waarom je dat denkt?

Steden ter wereld groeien steeds sneller

De urbanisatie neemt in steeds snellere mate toe. Volgens een prognose van de Verenigde Naties zal de stadsbevolking toenemen met totaal 2,4 miljard tot aan het jaar 2050. En om aan iedereen plaats te bieden zullen de steden zich eventueel uit moeten breiden over een oppervlakte ter grootte van India.

Tijdens de 20e eeuw groeide de stedelijke bevolking ter wereld van 220 miljoen tot 2,8 miljard mensen. En in 2008 woonden volgens de Verenigde Naties voor het eerst meer mensen in steden en plaatsen dan op het platteland.

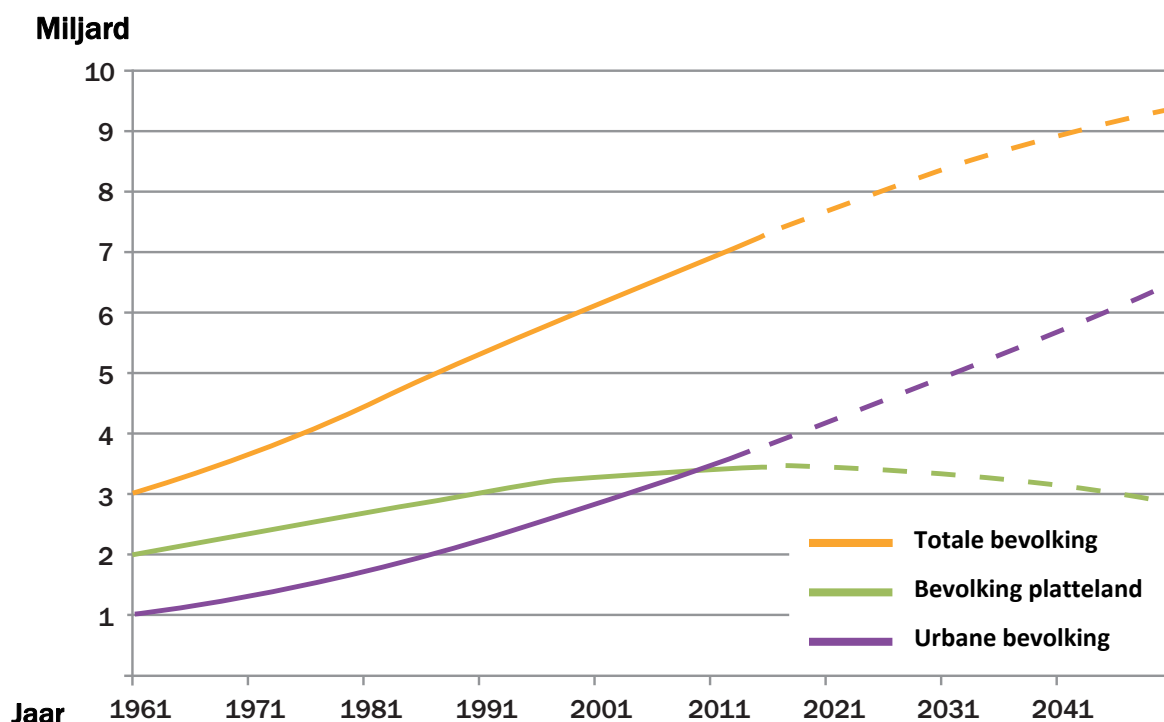
In 2013 werd de globale stadsbevolking geschat op ca. 3,6 miljard mensen, maar volgens prognoses van de Verenigde Naties zal deze in 2030 zijn opgelopen tot ca. 5 miljard en in 2050 tot meer dan 6 miljard mensen. In Europa, Noord- en Zuid-Amerika leeft nu al het grootste gedeelte van de bevolking in steden en plaatsen, terwijl Afrika en Azië een dramatische, urbane groei staat te wachten.

Groeiende steden, zowel problemen als mogelijkheden

Groeiende steden staan op veel manieren voor grote uitdagingen, aangezien deze snelle urbanisatie gezondheid- en milieuproblemen zal veroorzaken. We krijgen bijvoorbeeld te maken met luchtverontreiniging en gebrekkige sanitaire omstandigheden. Tegelijkertijd bieden deze groeiende steden veel mensen nieuwe mogelijkheden die op het platteland ontbreken, zoals meer werkgelegenheid, betere gezondheids- en ziekenzorg, en de mogelijkheid tot opleiding.

Dat steeds meer mensen dicht op elkaar wonen, leidt ook tot een afnemende behoefte aan energie en transport, wat op zijn beurt kan bijdragen tot een lagere belasting op het klimaat.

Bevolkingsontwikkeling in de wereld van 1961–2012 en de prognose voor 2013–2050

Vragen bij "Steden ter wereld groeien steeds sneller"

Zet een kruisje in het vakje met het antwoord dat volgens jou goed is.
Je mag maar één kruisje zetten.

1. **Wat is volgens deze tekst het meest negatieve effect van het feit dat mensen naar de steden verhuizen?**
A ☐ Het milieu in de steden wordt slechter.
B ☐ De steden breiden zich uit.
C ☐ Toenemende transportbehoefte.
2. **Ongeveer hoeveel mensen zullen er volgens de verwachtingen in het jaar 2040 in steden wonen?**
A ☐ Ca. 6,4 miljard.
B ☐ Ca. 3,6 miljard.
C ☐ Ca. 5,7 miljard.
3. **Wat is volgens de tekst de voornaamste oorzaak tot de groei van de stadsbevolking?**
A ☐ Het is milieuvriendelijker in de steden.
B ☐ De levensvoorwaarden van de steden zijn beter.
C ☐ Het vervoer in de steden is beter.
4. **Hoe was de indeling van de wereldbevolking tussen steden en platteland in 1961?**
A ☐ Er woonden ongeveer twee keer zoveel mensen op het platteland als in de steden.
B ☐ Er woonden meer mensen in de steden dan op het platteland.
C ☐ Er woonden net zoveel mensen in de steden als op het platteland.

De volgende vragen gaan we mondeling beantwoorden.

5. Kun je in eigen woorden in het kort vertellen waar de tekst over gaat?
6. In de tekst staat dat er steeds meer mensen in steden zullen wonen. Wat zouden volgens jou de voordelen kunnen zijn met het wonen op het platteland? Kun je vertellen waarom je dat denkt?

Litteraturförteckning

Aisopos. Den girige. I: *Aisopos' fabler*. Ny översättning av Erik Hedén med illustrationer av Arthur Rackham. 1919. Stockholm: Svenska andelsförlaget. (bearbetad)

Aronsson, Karin & Stellan Ottosson, 1993. Lejonet och räven. I: K. Aronsson & S. Ottosson; illustrationer I-K Eriksson & M. Korotyńska, *Min läsebok Blå rosen*. 2:a uppl. Stockholm: Liber. (bearbetad)

Borgström, Håkan, 2010. Sover kroppen när du sover? I: H. Borgström. 2010. *Kroppens mysterier*. Enskede: Borgströms Förlag. (bearbetad)

Carlberg, Jonas, 2014. Mjölken behövs till skolmaten. *Upsala Nya tidning*. Insändare. Publicerad 2014-11-11. (bearbetad)

En karta över en ö. Kartan och frågorna anpassade från IEA Reading Literacy Study. © 1990. International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). The Hague: International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), IEA Secretariat¹.

Harrison, Dick, 2014. Hur länge har vi ätit potatischips? Historiebloggen. *Svenska Dagbladet* <http://blog.svd.se/historia/2014/09/28/hur-lange-har-vi-atit-potatischips/?fromMobile=true> Publicerad 2014-09-28. Hämtad 2014-10-19. (bearbetad)

Moström, Jerker, 2013. Världens städer växer allt snabbare. SCB. Statistiska centralbyrån. <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Varldens-stader-vaxer-allt-snabbare/#> Publicerad 2013-10-10. Hämtad 2015-01-08. (utdrag)

Paulsson, Jonas, 2014. Ge barnen havremjolk i stället. *Upsala Nya Tidning*. Insändare. Publicerad 2014-11-04. (bearbetad)

Åström, Karin, 2001. Skorpionen – ett spindeldjur med gadd. I: S. Andersson, K. Åström & S. Rune. *Boken om världen*. Stockholm: Liber. (Utdrag)

Bildförteckning

Lejonet och räven. Eriksson, Inga-Karin, 1993. I: K. Aronsson & S. Ottosson; illustrationer I-K Eriksson & M. Korotyńska, *Min läsebok Blå rosen*. 2. uppl. Stockholm: Liber.

Fotografi på skorpion. Hämtad 2015-06-24
[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Emperor_scorpion_or_Imperial_scorpion_\(Pandinus_imperator\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Emperor_scorpion_or_Imperial_scorpion_(Pandinus_imperator).jpg)

Fotografi på potatischips. Hämtad 2015-02-03
https://pixabay.com/p-476359/?no_redirect

¹ Att IEAs skrifter, studiematerial och undersökningar med organisationens tillstånd får användas för forsknings- och utbildningsändamål ska inte tolkas som att IEA medverkat i eller godkänt någon del av forskningen, eller rapporteringen kring den, eller de utbildningsprogram vari materialet används.